

»O-o, ho-ho, Srečko-o!«

V resnici: sestra Anča kliče. Pred vilo stoji na stezi — dalje se ne upa — strmi v temo in kliče zopet in zopet:

»O-o, ho-ho, Srečko-o!«

Bližnje gore odgovarjajo glasno in razločno:

»O-o!«



Jurek.

*Dolg je nos, turški nos,
bračavic je poln,
krive coklje, turške coklje —
kot na Savi čoln.*

*Ali fes, turški fes!
Kot na polju mak!
Ah, in pas, turški pas!
Kot žareč oblak!*

*Jurek, daj meni fes,
meni fes in pas,
coklje, nos sam imej
sebi v slavo, čast!*

Oton Zupančič.



Mater je zatajil.

Spisal *Ivan Cankar.*



Toplo je bilo, in sneg se je tajal na strehah; kapalo je dol, in kaplje so se lesketale v solncu. Po cestah so hodili lepo oblečeni mestni ljudje.

Mati je prišla prezgodaj pred šolo. Na velikem prostoru je bilo še vse mirno; okna visoke hiše so se bleščala, in časih se je začul glas učitelja, ki je govoril v šoli z rezkim in zvenečim glasom.

Od daleč je bila prišla mati; iz vasi je prišla, ki je bila dobre štiri ure od mesta. Njeni škornji — moški škornji, ki so segali do kolen — so bili vsi blatni; tudi krilo je bilo oškropljeno — široko kmetiško krilo z zelenimi rožami. V desnici je imela mati dežnik in veliko culo, ki je prinesla v nji srajce in par novih škornjev za Jožeta; v levici pa je držala velik robec in v vozlu je bila shranjena desetica, ki jo je bila prinesla za Jožeta.

Mati je bila trudna in lačna; kupila si ni zjutraj nič kruha, zato da je ostala tista desetica cela. Noge so jo bolele, in kašljala je; njen obraz je bil

sub, globoke jame so bile v licih. Hodila je po trgu počasi gor in dol in je gledala na okna, ki so se bleščala kakor da bi bila pozlačena.

V šoli je zazvonilo; zvonilo je dolgo, in nato je nastal šum in ropot. Iz velikih vrat se je vsulo vse polno študentov; najprvo tisti mali iz nižjih razredov — kričali so in se podili po trgu; za njimi večji študenti — stopali so bolj resno in visoko.

In prišel je tudi Jože v gruči veselih tovarišev.

Ugledal je mater — zelenorožasto kmetiško krilo, visoke blatne škornje, rdečo jopo, na glavi pisano ruto, prevezano zadaj, in veliko culo in nerodni dežnik.

»Ali ni to tvoja mati?« ga je vprašal tovariš.

»To ni moja mati!« je odgovoril Jože.

Sram ga je bilo zelenorožastega kmetiškega krila, visokih škornjev, rdeče jope in rute in dežnika in velike cule; v tej veliki culi so bile njegove nove srajce, ki jih je šivala mati ponoči, in so kapale njene solze nanje.

Skril se je v gručo in je šel mimo.

Mati pa je stala in je gledala s skrbnimi očmi. Kmalu je šum ponehal, samo še pomalo so prihajali študenti iz šole; potem je zazvonilo, in vse je bilo spet tiho.

Že se je mati napravila, da bi šla na stanovanje Jožetovo in da bi tam čakala nanj. Ko je storila par korakov, se je spomnila, da se je morda zamudil kje v šoli, in se je vrnila in je čakala.

Noge so jo bolele; naslonila se je ob zid in je gledala gor na okna, ki so se bleščala v solncu; čakala je do poldne. Opoldne je zazvonilo v šoli in tudi zunaj je zazvonilo; od vseh strani so se oglasili opoldanski zvonovi. Zašumelo je spet, in iz šole so se vsule goste gruče. Mati je prišla bliže, čisto blizu k velikim vratom in je iskala Jožeta. Ni ga bilo. Vse je zopet utihnilo; prihajali so samo še učitelji, bradati, resni in so se ozirali nanjo.

Zaskrbelo jo je v srcu; prestrašila se je in prišlo ji je na misel, da leži morda zelo bolan doma in da čaka nanjo, da kliče svojo mater. Htela je na stanovanje, in noge so se ji tresle.

Jože je bil doma; sedel je za mizo in je imel knjigo pred sabo. Ko je odprla duri, je takoj vstal in ji je prišel naproti.

»Kdaj pa si prišel?«

»»Ob enajstih.««

»Kaj me nisi videl, ko sem te čakala?«

»»Nisem Vas videl!«« je odgovoril Jože.

Popoldne sta šla po mestu, po lepi cesti; vse hiše na desni strani so se praznično svetile; svetle kaplje so padale od žleba in so tolkle veselo ob kameniti tlak. Jože je spremljal mater, ko se je vračala domov. Tiščal se je blizu k nji in jo je držal za roko. Pri srcu mu je bilo, da bi se skril in da bi zajokal na glas. Srečavali so ga tovariši, in tudi tisti tovariš ga je srečal, ki ga je bil vprašal pred šolo: »Ali ni to tvoja mati?« Jožeta ni bilo več sram — zaklical bi na glas: »Glejte, to je moja mati!«

Hodil je zraven matere, na njegovi duši pa je ležal greh in ga je tiščal k tlom, tako da so bile njegove noge trudne in težke. Hodil je zraven matere kakor Judež zraven Kristusa.

Zunaj mesta sta se poslovila, in Jože se je bil namenil, da bo pokleknil in da bo skrtil glavo v njeno krilo. »Mati, zatajil sem Vas!« — Toda ni pokleknil. Ko je bila mati že daleč, je zaklical za njo:

»Mati!«

Mati se je obrnila.



»Zbogom, mati!« je zaklical, in tako sta se ločila. Od daleč je še videl, kako je hodila mati počasi po blatni cesti; njeno telo je bilo sključeno, kakor da bi nosila na ramah veliko breme.

Jože je šel domov in je sedel v kot na veliko culo, ki jo je bila prinesla mati, in je zakril obraz z rokami in je zajokal.

Greh je ležal na njegovi duši, in vse solze ga niso mogle izprati; zdrknile so ob njem kakor ob trdem kamenu . . .

Dolgo je od tega, in greh leži na njegovi duši težak in velik kakor prvi dan, in tako je zdaj njegovo življenje vse polno žalosti in trpljenja.

